

INBLICKEN

Snabbvisit av Anders Björck

Foto: Leif Håkansson

□ **Försvarsminister Anders Björck besökte nyligen Telub i Växjö.**

Besöket var kort men gav honom god insyn i vår verksamhet och han fick ökad förståelse för försvarets nytta av Telub.

Försvarsministerns besök på Telub var föranlett av att han dagen innan skulle tala inför Allmänna Försvarsföreningen i Växjö. Han ville då också ta tillfället i akt att besöka Telub.

Besöket innehöll förstås en övergripande företagspresentation med betoning på försvarets nytta av Telub samt Telubs roll i kris och krig.

Maria Ragnarsson demonstrerade vårt kunskapsbaserade system för drift och underhåll.

Intresserade åhörare var även Peter Thomström, Örjan Eriksson och Jan Hansson. □

**Inforum
bromsar upp**

SIDAN 2

**Blyfritt kan
bli positivt
för Telub**

SIDAN 5

**Breddat
ägande
snart?**

SIDAN 9

Åke von Schantz, i mitten, har fått på sin lott att resa runt till Sab Wabco-kontoren i Europa och samla in faktaunderlag att basera våra analyser på medan Leif Karlsson och Lennart Blomdahl bistår honom vid analyser och framtagning av Sab Wabcos framtida dokumentationssystem.

Dokumentation som bromsar upp

Inforum utnyttjas av gamla kontakter

□ Tågbyggarnas krav på underleverantörerna ökar. De kräver leveranser av hela system i stället för en massa olika komponenter från flera leverantörer.

Men inte nog med det. Tågbyggarna har andra krav också som underleverantörerna ofta står handfallna inför. Och dessa gör så gott de kan.

Det är dock sällan det räcker till.

En ny situation har uppstått. Telub Inforum har därför kallats in.

Sab Wabco med huvudkontor i Bryssel är en av dessa underleverantörer som har ställts inför problem. Företaget är stor leverantör av bromssystem och komponenter för rälsburen trafik. De har cirka 40 procent av marknaden i Europa.

Sab Wabco, som bildades 1990 genom sammanslagning av flera företag, har dotterbolag bland annat i Sverige, England, Frankrike, Italien och Spanien.

Varje företag har sin specialitet, men inte något av dem har teknikinformation som specialitet. Eftersom bolagen kommer från så olika bakgrunder har man inte kunnat få någon samordning av den tekniska dokumentationen. Problemen har därför blivit stora. Man har svårt att uppfylla sina kunders krav på bra enhetlig teknisk dokumentation.

Sab Wabcos verkställande direktör heter Staffan Håkanson. Telubs före detta VD!

– Eftersom Staffan alltid trott på Inforums affärsidé var det naturligt för honom att diskutera dessa frågor med oss vid ett besök i Bryssel, förklarar Åke von Schantz, Telub Inforum. Vår bedömning var då, att vi borde inleda vårt arbete med en grundlig kartläggning innan man bestämde sig

för vilken typ av lösning som behövdes.

– Första delen i detta arbete innebar, att Inforum genomförde en förstudie där man gick igenom vilka de grundläggande problemen var, man gjorde en analys av behov och förutsättningar kring deras tekniska dokumentationshantering. Man studerade också hur deras CAD-teknik fungerar inom organisationen.

Resultatet av förstudien blev fem förslag till förändringar. Tre av förslagen ville man ha genomförda av Telub Inforum. Två ville man avvakta med.

□ Europa väntar

Nu väntar många och långa resor för Åke. Han skall besöka samtliga av Sab Wabcos bolag för att göra informationsanalyser på tre typer av kunddokument.

Han skall ta fram regler för hur ett dokument skall byggas upp för den dokumentation som skall gå till kunden, d v s användaren av dokumentationen. Den skall få användarvänlig struktur och utformning, rätt nivå och lättöverskådlig layout.

Åke skall tillsammans med Leif Karlsson och Lennart Blomdahl också producera instruktioner, mallar och disposition för hur konstruktörer och utvecklingspersonal skall ta fram sina råmanus. För att underlätta för samordning och framtida produktion.

För slutproduktionen, d v s tryckoriginalen, skall det också ges instruktioner och mallar.

De här åtgärderna skulle vara omöjliga att genomföra utan kompletterande utbildning för handhavarna. Därför ligger detta också i Inforums uppdrag.

– Vår önskan är givetvis, avslöjar Åke, att få gå vidare och röja i deras djungel av datorprogram. Men av hänsyn till personalen i de olika länderna får vi ta en sak i taget. Med de första stegen kanske vi väcker deras efterfrågan och intresse för effektivare verktyg.

□ Högt kvalitetsmedvetande

– Sab Wabco är ett mycket kvalitetsmedvetet företag. De strävar alltid efter högsta kvalitet på sina produkter, förklarar Åke. I linje med detta strävar man därför nu efter att det även skall gälla deras tekniska dokumentation. Med de här första stegen är man på god väg. Man har hittills i de olika länderna köpt dokumentationstjänster externt men helheten och effektiviteten har därför blivit åsidosatta. Detta accepterar inte kunderna längre. Till lycka för Telub Inforum. □

Entreprenörerna gör framsteg Med civil spariver kommer framgångarna

□ Telub har nått framgång i sin strävan att marknadsföra civila underhålls-entreprenader inom teleområdet.

● Konkurrensen är hård men marknaden börjar upptäcka Telubs utökade tjänsteutbud. Inte minst sparsamma kommuner ser fördelarna. Senast var det Kristianstad kommun.

Tänkarna och idéerna om att Telubs tjänsteutbud borde kompletteras med fältservice gick under fjolåret till konkreta handlingar. Beslut togs om att man skulle erbjuda kompletta underhålls-entreprenader inom telekommunikations- och informationsområdet till civila myndigheter, kommuner och näringsliv, d v s verksamheter som kräver att de har väl fungerande telekommunikations- och informationssystem.

Våra civila underhålls-entreprenader består av totalåtaganden, d v s drift, förebyggande och avhjälpande underhåll, och i idén ligger också att kundens egna underhållsresurser skall kunna ingå i samarbetet.

Det har nu, nästan ett år senare, visat sig att satsningen var riktig och man har rönt framgångar.

Exemplen på framgångarna är flera. Inblicken har tidigare skrivit om hur civila flygplatser har tecknat samarbetsavtal med Telub vad gäller underhåll på bland annat landningshjälpmedel, navigationsutrustning, meteorologisk utrustning, banbelysning och elkraft. Dessa uppdrag ligger alltså helt i linje med planerna.

□ Gynnsamma komplikationer

Vilka är då faktorerna som har gjort det gynnsamt att satsa på denna marknad?

Elektronikutrustningar ingår numera i stora och integrerade system och därmed har programvaran fått en tung roll. Detta i sin tur kräver mycket av underhållspersonalen, och systemtekniker med programvarukunskap har blivit en nödvändighet.

Därtill har elektroniken utvecklats mot att bli allt mer funktionssäker, vilket innebär att nät- och systemägarnas underhållspersonal får få tillfällen till felsökning och får därmed svårt att hålla kompetensen vid liv.

Det är dessutom dyrbart att hålla egna kvalificerade resurser. Detta i kombination med att exempelvis kommunerna är angelägna om att hålla kostnaderna nere, utgör gynnsamma faktorer för Telub.

□ Gott samarbete med VF

Mot den bakgrunden har Telub kunnat bryta sig in på marknaden som underhålls-entreprenör. Konkurrenter saknas dock inte.

– Men vi framstår som ett rationellt och smidigt alternativ, säger Gunnar Eklund, som är projektledare för civila underhålls-entreprenader. I vår idé ingår det också att även nyttja kundens egna underhållsresurser under vårt ansvar och det har uppfattats som mycket positivt.

– Vi har inom Telub både bredden och djupet inom de allra flesta berörda teknikområdena. Samtliga divisioner inom Telub Teknik är mer eller mindre engagerade i projektet. Vi har också ett visst samarbete med Verkstadsförvaltningen (VF) inom Försvarets Verkstäder. Detta stärker oss ytterligare.

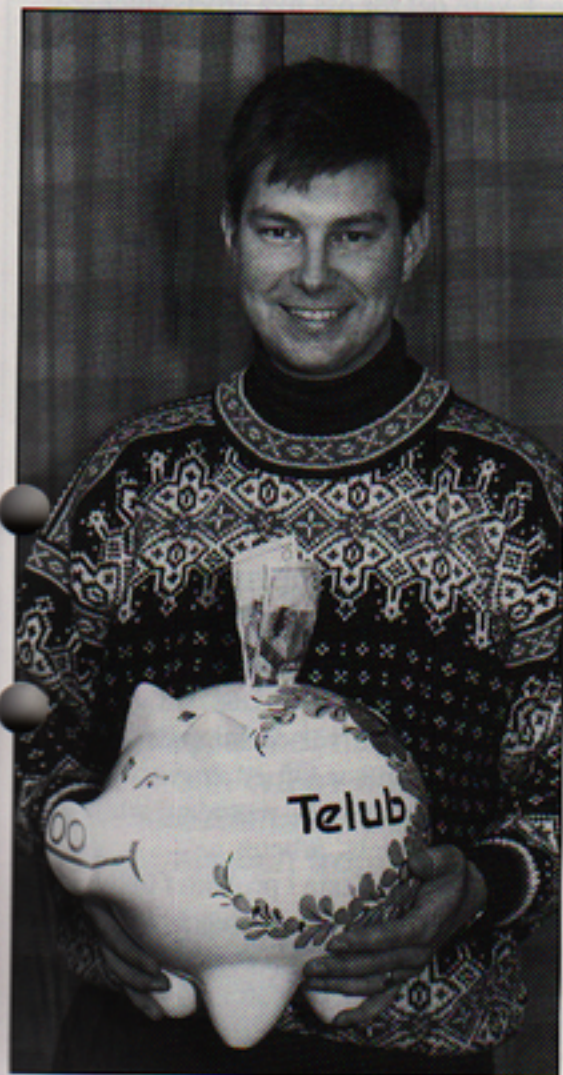
□ Rustade för ytterligare uppdrag

Flygplatserna är bara ett exempel på ett marknadssegment inom underhålls-entreprenader. Kommunerna, verk och myndigheter, som ingår i totalförsvaret, är andra marknader som är av intresse för oss och som vi bearbetar målmedvetet. Dessutom är telenätoperatörerna intressanta kunder.

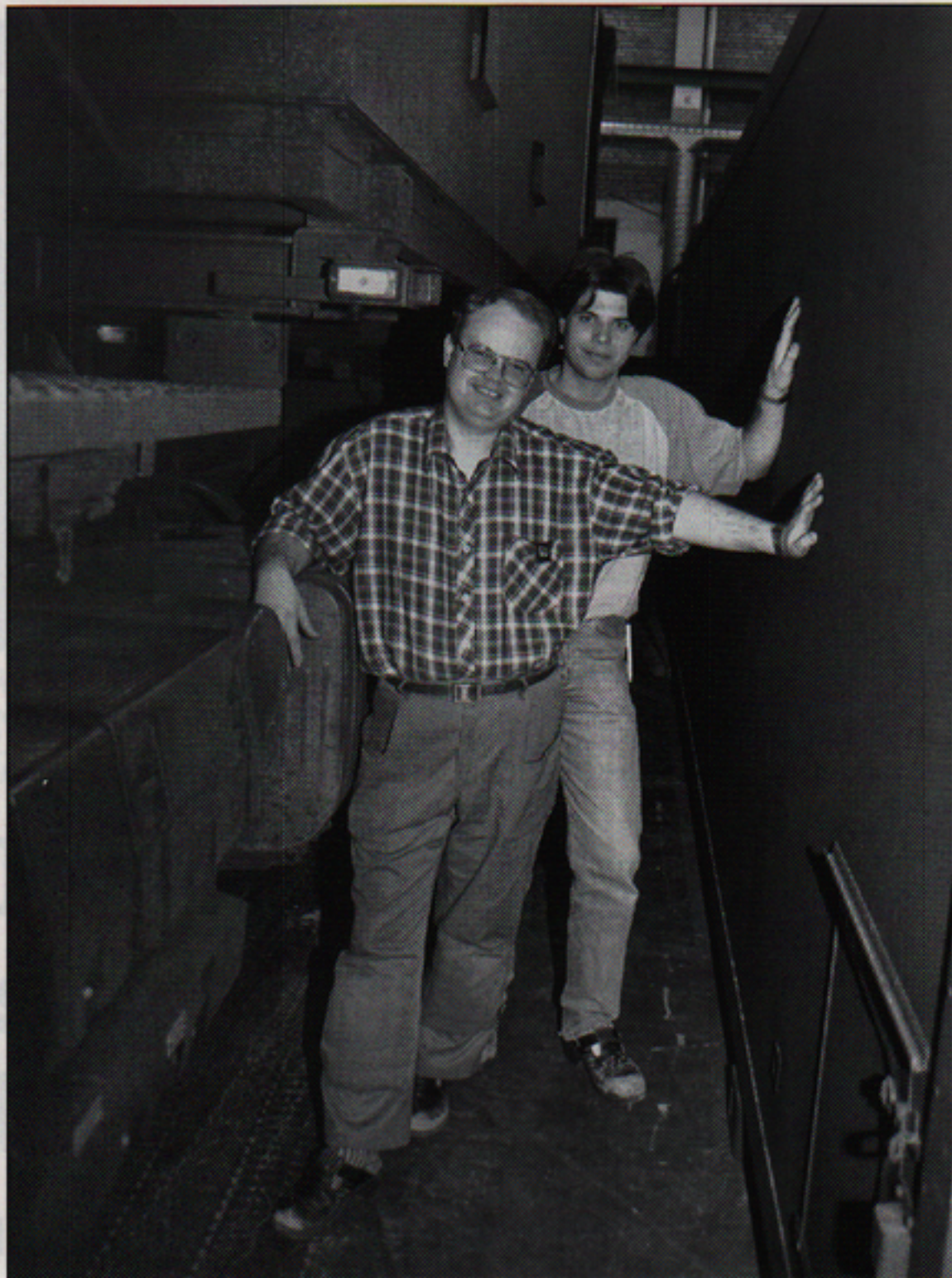
– Marknaden är med andra ord stor, fortsätter Gunnar, men vi är rustade att möta den. Kunderna kan ha höga krav på mycket korta inställetider och hög servicegrad. Men vi har en organisation och administrativa stödsystem som är redo att möta dessa krav.

– Det senaste uppdraget inom underhålls-entreprenader är för Kristianstad kommun, berättar Jan-Olof Björklund, som är marknadsansvarig för underhålls-entreprenader. Kristianstad har valt Telub som underhålls-entreprenör för sin nybyggda räddningscentral. Och just i detta uppdraget samarbetar vi med VF.

– Eftersom Sveriges 287 kommuner brottas med ekonomiska problem har de flesta tagit emot vårt budskap mycket positivt. □

Spargrisen överlämnas av Telub som en symbol när en kund har tecknat avtal om underhålls-entreprenad. Här är det Nicklas Trimark från räddningstjänsten i Kristianstad, som anlitar Telub som underhålls-entreprenör till sin nybyggda räddningscentral.

Visst har de det trångt i fordonshallen, Janne Karlsson och Jimmy Lauridsen.
– Men det är just nu, vi är glada att vi har jobb över huvud taget, menar de båda.

Med självstyrande grupper: Mer insyn och mer information

□ Trängseln i den s k fordonshallen på Telub i Växjö skvallrar om mycket jobb. Containrarna står tätt och i de flesta pågår installationsarbeten.

Några av containrarna kommer så småningom att finnas vid våra kuster och fungera

som helikopterbas, d v s tjänstgöra som lednings- och sambandscentral för marinens helikoptrar i krig och i fred.

Detta är väl ett jobb likt många andra? Vari ligger det märkvärdiga? Jo, på det sättet arbetet utförs.

Ett antal tomma containrar håller på att förvandlas av Telub Teleanläggningar till s k rörliga helikopterbaser.

Radio- och telekommunikationsutrustning installeras i containrarna, som sedan placeras på lastbil för att kunna arbeta som en s k rörlig helikopterbas, d v s kunna förflyttas snabbt längs våra kuster. Vissa radiostationer skall kunna ta emot meddelande även under förflyttningen.

I basen ingår dessutom andra fordon för transport av bränsle och annan nödvändig utrustning för bas och helikoptrar. Helikoptrarna används av marinen för till exempel ubåtsjakt men de kan även delta i den civila sjöräddningen. I början av maj kommer samtliga containrar att ha fått all sin kommunikationsutrustning inmonterad och leverans kan ske.

Telub Inforum har producerat dokumentation och instruktionsmanualer för operatörerna, en icke oväsentlig del av ordersumman.

□ Grupper med större ansvar

– Det här är ett intressant och roligt uppdrag att arbeta med, säger Jan Karlsson, produktionsprojektledare. Mycket tack vare det för oss nya arbetssättet.

– Från och med i år, fortsätter Jan, har vi inom Teleanläggningar här i Växjö fått möjligheten att arbeta med självstyrande grupper. Den traditionella arbetsledaren är borta till förmån för större inflytande på produktionen för alla inblandade, som därför också får ta ett större ansvar.

– Just i det här fallet är det Anders Göransson i Arboga som är vår kundprojektledare och han ansvarar för de affärsmässiga kundkontaktarna med beställaren, FMV:AnläggM. Att Anders sitter i Arboga har inte någon som helst betydelse, det fungerar utmärkt ändå, säger Jan och fortsätter:

– Redan i konstruktionsstadiet arbetar vi i en självstyrande grupp. Samma sak är det sedan "på golvet" när vi kommer in i produktionsfasen. I de självstyrande grupperna finns väl definierade ansvarsområden, man har fått ett ansvarsdirektiv. Borta är den gamla metoden att enbart 'leda och fördela' arbetet.

– Nu får de flesta i projektet insyn i beställningen nästan med detsamma. Man blir och känner sig helt enkelt mera involverad, och förståelsen att man är en viktig kugge i hjulet kommer då automatiskt. Kostnadsmedvetenheten har också ökat tack vare att alla i de självstyrande grupperna får kontinuerlig information om hur man ligger till i förhållande till uppgjord tidplan och kostnadsram.

□ Finner inget negativt

Just i uppdraget "rörlig helikopterbas" är det Janne Karlsson (en annan än den

ovan nämnde) som är aktivitetsansvarig för montering och installation. Jimmy Lauridsen ingår i Jannes grupp.

– Vilken är er uppfattning om det nya arbetssättet?

– Det som är nytt och bra för min del, säger Janne, är att vi får mer och tätare ekonomisk information om projektet, kanske då mer i timmar än kronor och ören. Men vill vi, kan vi få mer detaljerade rapporter, för vi har ju dagliga och täta kontakter med vår produktionsprojektledare Jan Karlsson.

– Det känns också lite smidigare att ha den direkta kontakten med Jan än att behöva gå via en arbetsledare.

– För min del, säger Jimmy, är arbetssättet helt nytt och jag kan inte finna något negativt i det. Tvärtom. Jag får mer inblick i hela projektet än vad jag hade tidigare och det är bra och intressant. Man får veta hur det skall fungera från början till slut.

– Men en förutsättning för att det mer ansvarsfulla arbetet i en självstyrande grupp skall fungera är att vi alla försöker se det positiva i arbetssättet, menar både Janne och Jimmy avslutningsvis. □

”Pansarbandsfolket” får beröm

– Ställt upp på ett fint sätt

□ I septembernumret av denna avisa stod att läsa om en stor beställning som Telub i Östersund tagit hem, nämligen att tillverka och leverera modifieringssatser till pansarbandvagnar.

Det var Försvarets materielverk som förutom dessa modifieringssatser även beställde dokumentation och utbildning. Den totala ordersumman blev 16,5 miljoner kronor.

Nu är första steget taget: I början av denna månad skickades den första delleveransen som bestod av sex modifieringssatser

och sex värmarsatser till en milöverkstad för att monteras i pansarbandvagn 3021.

– Arbetet på vår el- och fordonsverkstad har varit tidspressat, berättar projektledaren Berndt Dahlin och fortsätter:

– Alla inblandade har ställt upp på ett positivt sätt för att våra utlovade leveranstider skulle hålla.

– Från och med nu skall vi sända åtta modifieringssatser och 20 värmarsatser varje månad, avslutar Berndt, som inte döljer sin förtjusning över att projektet nu kommit igång med leveranser på riktigt, så att säga.

Hans Brännström

Blyfritt gynnar miljön och Telub

□ Telubs system VEGA (VERSatile Gantry Automation System) för depåautomation har några år på nacken och marknaden är nästan mättad. Men bara nästan. Vegasystemet har vidareutvecklats och två av dessa har nyligen beställts av ODAB, en av de gamla och trogna kunderna.

Nu börjar dessutom marknaden få nya behov föranledda av strängare miljökrav från staten. Men Telub står redo.

Telub har sedan många år sålt system för automatisering av hanteringen på oljedepåer runt om i Sverige.

Automatiseringen rationaliserar arbetet vid depåerna och ökar säkerheten vid utlastningen av oljeprodukter. Med hjälp av mikrodatortekniken styrs ventiler, pumpar och all registrering av lastningen.

Anläggningen är tillgänglig med vårt system för behörig personal dygnet runt. Systemet ansluts också till oljebolagens administrativa system.

Vegasystemet finns på inte mindre än 25 oljedepåer i Sverige. Det äldsta systemet som är i drift finns i Helsingborg och har gått sedan 1978.

De två senast beställda är ett vidareutvecklat system och skall installeras i Halmstad och Holmsund på oljedepåer som ägs av ODAB. Den gamla datorkraften har ersatts med en industridator med betydligt högre driftsäkerhet och flexibilitet.

De förmodade kommande direktiven om att all bensin från och med 1995 skall vara blyfri är positiva för Telub.

□ Blyfritt öppnar möjligheter

Bilar utan katalysator kan använda blyfri bensin om man ersätter blyet med andra smörjande tillsatser i mycket små mängder, men detta kräver då ett tillförlitligt doseringssystem.

Telub har utvecklat ett eget doserings-

system, VEDOS (VERSatile DOSing System). Det är dock inte det första på marknaden.

– Men det är det smidigaste och bästa, säger Stig Johnsson inom Telub Teleanläggningar. Vi har visat systemet för samtliga oljebolag i Sverige och samtliga har dessutom kommit igen för att diskutera vidare. Även vårt grannland i väster har visat intresse. Jag är övertygad om att vårt Vedossystem kommer att tas emot mycket väl.

□ Skatten skall tas bort

– Eftersom den s k kilometerskatten för dieselfordon skall tas bort, fortsätter Stig, och skatten tas ut vid tankningen av fordonet i stället, kommer det att finnas andra behov av doseringssystem. Man kommer nämligen att tillsätta ett färgämne och ett spårämne i den skattefria eldningsoljan för att inte den skall kunna användas som drivmedel i dieselfordonen. Doseringen av dessa ämnen kan vårt Vedossystem hjälpa till med. Marknaden är alltså mycket stor.

– Vårt avancerade system är naturligtvis inte en mans verk. Vi är många som är mer eller mindre inblandade. Tommy Söderberg står för projekteringen av utrustningen, Lars Leigard svarar för programvaran, Fredrik Johansson och Hans Jordestig svarar för tillverkning och installation på plats och Birger Porsback är marknadsansvarig tillsammans med mig, avslutar Stig. □

Vad är en aktie och vad finns det för skäl att investera på börserna? Dessa frågor behandlar journalisten Bengt Carlsson i sin andra artikel i serien om börs- och aktiefrågor.

En aktieägare kan ha många skäl till att köpa, äga eller sälja en aktie. Han eller hon kan till exempel vilja bli delägare i företaget. Aktie betyder i princip andel. En aktieägare äger alltså en eller flera andelar i företaget. För privatpersoner som köper aktier i ett börsbolag handlar det väl först och främst inte om att man äger en del av tillgångarna i bolaget. Men visst kan även ett litet delägarskap ge just känsla av delägarskap. Detta argument var mycket vanligt under 1980-talet. Anställda köpte aktier eller tecknade konvertibler (lån till företaget som under en bestämd period i framtiden kan bytas till aktier i bolaget). Men mycket av glädjen med delägarskap och konvertibler försvann när börserna började falla för drygt tre år sedan, efter att ha stigit med få avbrott under hela 1980-talet.

Minst glada blev de som hade konvertibler eller aktier i bolag som gick omkull, eller idag har ett börsvärde på bara en hundradel av vad de en gång hade. Värst är förstås läget för dem som lånat pengar för att köpa konvertibler (det vill säga låna vidare till företaget) och idag bara har skulderna kvar. Konvertibler ansågs vara något av en löneförmån under några år. Den som tecknade konvertibler kunde vid en senare tidpunkt byta dessa till aktier, som då hade stigit i värde. Så var åtminstone tanken bakom.

Kursutvecklingen

Därmed är vi inne på skäl nummer två som någon har för att köpa aktier. Det är att dessa ska stiga så de kan säljas med vinst. Detta är huvudskälet för många såväl stora som små aktieköpare, som inte har några ambitioner att ha makten över företaget. Några av de största aktieägarna på världens börser är i princip enbart intresserade av så bra kursutveckling som möjligt. Det gäller alla fondförvaltare, det vill säga aktiefonder, försäkringsbolag, pensionsfonder och så vidare.

Viktigt med hög kurs

För ett börsnoterat bolag är det viktigt att hålla aktiekursen så högt som möjligt.

Aktier – delägarskap eller ett sätt att tjäna pengar?

Rekyl efter tre dagars stark uppgång

● Efter tre dagars uppgång med sammanlagt 6,2 procent kom en rekyl på tisdagens aktiebörs som var vikande med fortsatt mycket stor handel.
● VA:s totalindex föll 0,7 procent till 1140,9, vilket är 4,1 procent högre än föregående tisdag och 5 procent

Rykten om

Trots förlustbesked och Moody's

● Trots beskedet i förra veckan om en förlust på 1,8 miljarder kronor i år, har kursen på SKF-aktien påverkat föga under de senaste dagarna. Kursen för B fria låg på 71-50 kronor före beskedet och i går låg den på 70 kronor. Diagrammet antyder till och med att den sänkta prognosen inte kom som en överraskning, redan en dryg vecka tidigare hade uppgången brutits vid 80 kronor. Ej heller tycks Moody's besked att SKF:s uppläsningsprogram hamnat på "granskningsskivan" påverka kursen; Moody's vill se över den rating som lånen har, och det är bedömningen av SKF:s finansiella ställning som kommer att avgöra utfallet.

Kört redan tidigare
1992 var redan tidigare

Vårt att notera är att det är stället som svarar för huvuddelen av förlusterna.
som mest, drygt 49 000 1990, till omkring 37 000 när det nya programmet är genomfört.

har bidragit till att kursen uppe på SKF. En med två förlustår, med måntagen förlust på jorder kronor, ska inte värderas till stansvärde.
Men, årligt talat svenskt företag har styrka att lägga bud förutom Sandvik? O vilk har redan fått vika; SKF:s verktyg Till ett bra pris, och mot betalning i Sandv

Lättade skuldbörd
För SKF var affären från den syns den lättade skuldbörd för 1,2 miljarder kronor (svinner), och stärkte ten. Samtidigt kan det past vara roligt att sk en verksamhet som g

Dagstidningarnas bevakning av utvecklingen på börserna är omfattande.

Dels ger det bättre rykte och självkänsla ("egovärdet" syns inte i någon redovisning, men finns likväl) både för ledningen, för de anställda och för ägarna.

Dels ger en hög aktiekurs företaget möjlighet att ta in mer pengar till det egna kapitalet. Detta kan behövas för att göra stora investeringar, köpa nya dotterbolag eller betala av skulder.

Aktier ges ut till nominellt värde. Det är det värde som står tryckt på aktiebrevet (även om själva brevet numera är ersatt av ett kontoutdrag).

Under goda tider betalas de flesta aktier långt över det nominella värdet. Ju högre aktiekurs ett bolag har i förhållande till sitt nominella värde, desto mer pengar går det att dra in i en nyemission. I en nyemission, det vill säga att bolaget säljer nya aktier för att dra in mer pengar, har som regel de gamla aktieägarna rätt att först säga om de vill vara med eller inte.

Det finns inget tvång att teckna nya aktier, men ägarandelen för den som inte tecknar sjunker eftersom det totala antalet aktier (som ägs av andra) ökar.

Skydd mot uppköp

En hög aktiekurs skyddar också företa-

get från att bli uppköpt. Fortfarande är kurserna i många bolag på den svenska börserna så nedpressade att det säkert finns ett antal välskötta företag som konkurrenter eller andra investerare sitter och räknar vilket pris de kan bjuda för hela bolaget.

Få, om ens någon företagsledning vill bli uppköpt. Det kan betyda att de försvinner som börsnoterat bolag och i stället blir ett anonymt dotterbolag i en större koncern (egovärdet finns, som sagt). Ett uppköp kan betyda att bolag ändras totalt, delar som köparen inte är intresserad av säljs vidare etc, men behöver å andra sidan inte betyda så mycket alls.

Det bästa receptet mot att bli uppköpt är att hålla börskursen hög, då är det ingen som har råd.

Börsvärdet – en viktig del av profilen

När omvärlden, som medier, aktieanalytiker och exempelvis studenter, ska betygsätta företag är det alltid bolag med hög värdering på börserna som kommer högt upp.

Ett exempel är ABB som är den mest efterlängta arbetsgivaren för såväl nybakade civilingenjörer som -ekonomer.

Från att ha varit trista Asea har under 1980-talet den dynamiske Percy Barnevik gjort om hela bolaget, fått upp börsvärderingen markant och fått en helt ny image kring ABB. Detta trots att det handlar om ungefär samma produkter, samma marknader och inte precis med någon kraftigt bättre lönsamhet. Hade inte börsvärderingen hängt med Barnevik och ABB hade varken han eller bolaget haft den status man har idag.

□ Färre bolag på börsen

Den bästa "lösningen" för att få en hög värdering på börsen är att ha en bra lönsamhet. Det låter som världens flokler, men blir nog bara alltmer sant under de kommande åren.

Efter ett lysande 1980-tal, då kurserna som mest hade 14-faldigats i snitt på Stockholmsbörsen kom en kraftig baksmälla. Med lågkonjunktur och finanskris föll börsen tre år i rad. I genomsnitt hade aktiekursen halverats, men många företag är helt uträknade eftersom deras finanser inte höll.

Vändpunkten kom den 19 november klockan 14.28 då riksbanken meddelade att kursen på den svenska kronan släpptes fri.

Det betydde som bekant ett kraftigt kursfall för kronan, som nu har pågått i två månader. Lägre kronkurs betyder bättre möjligheter att sälja och att tjäna pengar för exportföretagen och börsen tog därför några rejäla skutt uppåt.

Fram till frisläppandet den 19 november hade börskurserna fallit med en fjärdedel under 1992. Denna nedgång hämtades in till årsskiftet, då börsen värderade de noterade bolagen till precis lika mycket som föregående nyår.

□ Positiv ton igen

Börsen reagerade snabbt och kraftigt trots att det kommer att ta lång tid innan vinstförbättringarna på grund av kronfallet blir verklighet. Innan dess ska resultaten för 1992 presenteras och dessa kommer sannolikt att bli ännu sämre än väntat eftersom efterfrågan fortfarande är usel på de flesta marknader.

Även om det säkert kommer bakslag är tonen på börsen positiv igen. Det räddar nu inte alla bolag. Många är och förblir borta. Om något år finns det kanske 130-140 noterade bolag på Stockholmsbörsen. I slutet av 1980-talet fanns det cirka dubbelt så många. Uppköp, finanskris och lågkonjunktur har rensat hårt – samtidigt som det varit ont om nya bolag på väg till notering. Det betyder att intresset för nya, framför allt stora, börsbolag kommer att vara stort. □

Börje Estmo, t v, berättar för deltagarna på temadagen om utprovning av nya köldmedier.

Telub bidrar till bättre miljö

□ Telub i Östersund har av Styrelsen för teknisk ackreditering, Swedac, utsetts till ackrediterat företag inom området köldtekniska utrustningar.

Telub har i mer än 20 år arbetat med sådana utrustningar för flygvapnets räkning.

Naturvårdsverkets nya Köldmediekungörelse kräver dock att arbeten med köldmedia och köldmedieutrustningar endast får utföras av ackrediterade företag i framtiden.

Ansvarig för köldmediehanteringen på Telub är Bertil Näckter. Han berättar vad ackrediteringen innebär:

– Det innebär att företaget skall ha arbetsledande personal med certifikat, dokumenterade rutiner för arbetets genomförande, lämplig utrustning samt ett godkänt kvalitetssystem med kvalitetsmanual.

Anledningen till Naturvårdsverkets nya hårdare krav är bland annat de senaste årens erfarenheter när det gäller vissa köldmediers – de som i dagligt tal kallas freoner – påverkan på ozonskiktet. Kraven innebär bland annat att dessa köldmedier skall ersättas av miljövänligare köldmedier.

– Vi har fått i uppdrag att utarbeta metoder för att konvertera köldmedieutrustningar så att nya, miljövänligare köldmedier kan användas i stället för de miljöfarliga som på sikt blir förbjudna att användas. Efter 1995 får man inte använda de farliga så kallade freonerna i nya anläggningar.

Nyligen hölls ett seminarium hos Telub i Östersund, där avsikten var att bibringa såväl personal som kundrepresentanter kunskap om vad den nya köldmediekungörelsen innebär. Kjell Jonsson från Fortifikationsförvaltningen i Eskilstuna redogjorde för alla de nya regler och bestämmelser som kringgärdar arbetet och hanteringen med köldmedieutrustningar. De cirka 20-talet deltagarna, verksamma hos Telub och inom försvaret, fick en del att tänka på i det framtida arbetet med köldmedieutrustningar.

Test och foto: Hans Brännström

Viktigt i Celsiusutbildningen: Helhetssynen på koncernen

□ **Telubs inträde i Celsiuskoncernen medförde mycket nytt för oss, men vårt och övriga bolag tog också med sig nyheter till Celsius – inte minst då det gäller utbildnings- och utvecklingsprogram för de anställda. Av detta har det blivit en koncerngemensam utbildning.**

Men utbildningen väcker onekligen frågor.

Inom koncernen läggs stor vikt vid att alla chefer, såväl höga som låga, får det stöd och den hjälp de behöver för att klara sitt chefsjobb bland annat i form av utbildning.

Som bekant har Telub ett omfattande chefs- och ledarutvecklingsprogram, och som en del i detta program ingår en koncerngemensam chefsutbildning.

– Långsiktighet, systematik och kontinuitet är ledstjärnorna även för koncernutbildningen, säger Lennart Planbring, utbildningsansvarig på koncernnivå.

Lennart tror inte på kampanjliknande utbildningsinsatser om det inte enbart är starten på en långsiktig satsning på att höja kompetensen i företaget. Det är lätt att dra igång olika utvecklingsaktiviteter, menar han, men det krävs energi och utållighet att hålla igång den framöver.

– Men självklart beror mycket på individen själv, fortsätter Lennart. Den anställda ansvarar själv för sin egen utveckling, även koncernen stöder hans/hennes strävanden. Vill man gå vidare i sin yrkesroll är det främst av egen kraft man kan "växa ur" det nuvarande jobbet.

– **Vad är det då för utbildningsstöd chefen får?**

– Många av cheferna har gått igenom de s k SPU-seminarierna. Här har den anställda fått möjlighet att bestämma sig för vilken inriktning han/hon vill ha på sin utveckling och ta ställning till om han/hon över huvud taget vill bli chef.

– Om man väljer att satsa på chefsbanan gäller det att försöka få utmanande och utvecklande befattningar. Men också

att delta i organiserade aktiviteter för ledarutveckling, som ju finns på Telub. Efter några år kanske det kan bli aktuellt att delta i KPM.

□ **Mödosamt arbete**

– KPM?

– Koncernprogram för mellanchefer. Liknande program drevs även på FFV-tiden men det har nu utvecklats och Celsiusanpassats. Syftet med den utbildningen, som har en omfattning på 15 dagar under sex månader, är att utveckla dem som har ytterligare chefpotential, förklarar Lennart. Här får man en helhetssyn på ledarskap, affärsmannaskap, man talar om affärsorientering och lönsamhetstänkande och inte minst ger utbildningen ökade kunskaper om koncernens verksamheter.

I KPM-programmet får chefer i de olika delarna av Celsius lära känna varandra och varandras verksamheter. Något som är viktigt, tycker Lennart. Det är ett långt och mödosamt arbete att skapa en koncernkänsla.

– Men utbildningen bygger också på att deltagarens chef är stödjande, engagerad och deltar i hans/hennes utveckling, där planeringssamtalet är ett viktigt instrument.

□ **Förvirrande**

– **Kolliderar inte KPM-utbildningen med Telubs eget utvecklingsprogram för mellanchefer? Är det inte lite förvirrande att ha två utbildningsprogram för mellanchefer? Eller har de olika inriktningar?**

Frågorna går till Stellan Ekberg, Telubs utbildningsansvarige.

– Nej, det kolliderar inte och jag får verkligen hoppas att det inte är förvirrande.

– KPM vänder sig i första hand till yngre "hungriga" mellanchefer som vill utvecklas i den totala chefsrollen med allt vad det innebär, förklarar Stellan.

– Telubs utvecklingsprogram för mellanchefer är till för dem vi kallar etablerade chefer, d v s de som funnit sin yrkesroll på mellannivån men ändå vill utvecklas ytterligare i det personliga ledarskapet.

– Jag har redan haft god nytta, rent affärsmässigt, av kontaktnätet, som KPM-utbildningen gett mig, säger Dan-Åke Enstedt.

– Det finns alltså en klar skillnad både då det gäller målgrupp och utbildningarnas inriktning, avslutar Stellan.

□ **Bra värderingsinstrument**

I den nyligen påbörjade KPM-utbildningen deltar från Telub Dan-Åke Enstedt, Växjö, och P-G Nilsson, Solna.

– **Varför går du utbildningen, Dan-Åke?**

– Jag ser det som ett steg i min utveckling. Den ger mig chansen att få komma underfund om jag vill fortsätta att satsa på chefsrollen. Diskussioner och rollspel ökar insikten om mig själv. Och utbildningen ger företaget en möjlighet att värdera mig, vilket naturligtvis är viktigt.

– **Vilka andra förväntningar har du på utbildningen?**

– Utan tvekan är det att få en helhetssyn på Celsiuskoncernen. Att få ett grepp om vilka verksamheter som finns och att knyta kontaktnät, få lära känna andra. Det är lärorikt!

– Jag tror vidare, att utbildningen kommer att lyfta blicken på oss deltagare och ge oss generella och användbara kunskaper. □

Utdrag ur

Celsius

M A N A G E M E N T

Regeringsbeslut:

Breddat ägande i Celsius redan före semestern!

□ Torsdagen den 4 februari offentliggjorde näringsminister Per Westberg planerna på en ägarbreddning och en därpå följande börsintroduktion av Celsius Industrier. Om allt går som näringsministern hoppas ska Celsiusaktien vara marknadsnoterad redan före sommaren!

– Det är vår avsikt att bredda ägandet i Celsius bland annat genom att tillföra företaget industriella och institutionella ägare. Parallellt med detta kommer också förutsättningarna för en framgångsrik marknadsnotering före sommaren av Celsius att undersökas, säger näringsminister Per Westerberg.

Näringsministern fortsätter:

– Staten kommer att kvarstå som tung delägare i bolaget, då detta bedöms stärka företagets utvecklingsmöjligheter.

– Regeringen har i denna fråga haft samråd med den socialdemokratiska oppositionen, som uttryckt en positiv inställning till industriella ägare i Celsius i samband med strukturaffärer. Däremot har den avvisat en marknadsnotering nu.

– En marknadsnotering av Celsius är avgörande för företagets framtida möjligheter. Det vore djupt olyckligt att fördröja sådan utveckling, avslutar Per Westerberg.

□ Kräver mycket arbete

I en kommentar till beskedet framhåller Celsius koncernchef Olle Lund att en börsintroduktion redan före sommaren kommer att kräva omfattande insatser från de ansvariga i Celsius, liksom från anlita-de banker och andra konsulter, men att förberedelser och planering inför en kommande marknadsnotering redan är långt framskridna.

Vi hade redan i förra veckan ett förberedande planeringsmöte med våra finansiella rådgivare Alfred Berg och Banque Indosuez och de är bredda att inleda sitt arbete snarast. Också när det gäller olika

informationsinsatser har vi en hög beredskapsnivå. Inom någon månad kommer vi att inleda en ny annonskampanj i affärspressen som under senvåren förhoppningsvis ska kunna mynna ut i ett erbjudande att teckna sig för aktier i Celsius, säger Kent Johansson, som från Celsius sida är sammanhållande projektledare för "operation börsintroduktion".

– Så snart de definitiva besluten, om hur och när börsintroduktionen ska ske, är fastställda kommer vi att gå ut med bred intern information om vad detta innebär och vilka effekter det kommer att ha på vårt sätt att arbeta, fortsätter Kent Johansson. □

Koncernchefens kommentar:

Ett viktigt led i arbetet med börsintroduktionen är att göra Celsiusaktien attraktiv och lättare att analysera, vilket kräver att vi ser över koncernstrukturen och aktivt arbetar på lösningar som både passar vår egen långsiktiga strategi och som dessutom efterfrågas av marknaden. Vi har därför sedan i höstas drivit ett mycket målmedvetet arbete i högt tempo på det här

området och genomfört ett stort antal företagsaffärer i syfte att strukturera koncernen ytterligare.

Sedan årsskiftet har vi genomfört två större affärer: försäljningen av majoritetsposterna i Eriksbergs Förvaltning och de båda Calorbolagen Vanadis resp VVS.

Börsintroduktionen kommer att medföra mycket omfattande förberedelse- och kontaktarbete.

På operativ nivå ute i bolagen kommer en annalkande ägarbreddning också att märkas tydligt. Dels kommer "temperaturen att stiga" när det gäller granskning från journalister och ekonomiska bedömare, dels kommer många frågor att ställas av de anställda.

Precis som man betonade i den nyligen publicerade Celsiusanalysen i Veckans Affärer är jag övertygad om att en av koncernens starkaste tillgångar inför en kommande ägarbreddning ligger i begrepp som stabilitet och långsiktighet. Därför kommer jag framgent att betona detta i olika sammanhang och jag ser gärna att även andra företrädare för koncernen gör detsamma när så är lämpligt.

Olof Lund

Celsius-mästerskap i Storlien

27 – 28 mars är Storlien som bäst. Åtminstone i år eftersom där då kommer att vara massor av Celsiusmedarbetare åkandes på skidor. Kommer Du att vara där? Fundera allvarligt på om Du inte skall ställa upp i skidmästerskapet. Du kan åka längd, klassisk stil, 5 km/10 km och/eller slalom i medelsvår storslalomana.

Mästerskapsarrangörer är Telub Fritid i Östersund, men för Telub IF:s medlemmar skall anmälan göras till Niclas Karlsson/KSSV i Växjö senast den 3 mars.

Har du frågor och funderingar kring mästerskapet kan du även kontakta Lars-Erik Svelander, 063-15 61 15 eller Karl-Erik Bergström, 063-15 62 67.

En uppskattad tradition

Låt oss dröja oss kvar några ögonblick vid en liten högtidsstund: Telubs i Växjö årligen återkommande familjedag en lördag i januari. Alltid lika välbesökt och det är alltid lika roligt med jullekarna, trots att julen är förbi.

Foto: Rolf Ståhlberg

Dagis på Telub

□ Nu ser det ut som om en gammal tanke och önskan skulle kunna bli verklighet om byggföretagets kostnadsförslag är acceptabelt. Företagsledningen har deklarerat att den ser mycket positivt på förslaget – ett daghem för Telubbarn i Växjö.

Om allt går enligt planerna kommer Telubs daghem att stå klart att ta emot Telubanständas barn efter semestern i år.

Daghemmet kommer att kunna ha två grupper om vardera 15 "heldagsbarn", alltså fler än 15 om man även får "deltidsbarn". Grupperna kommer att vara skolskolor, dvs blandade åldrar.

Daghemsverksamheten kommer att få statligt och kommunalt bidrag och kommunens politiker har sett mycket positivt på initiativet.

Daghemmet kommer att drivas i två av barackerna som redan finns på plats bortom Sport Futurum. Barackerna kommer att byggas ihop med en gång emellan, bättre ventilationssystem skall installeras,

nya golv skall läggas och några mellanväggar skall rivras.

Personal skall förstås också anställas samt skall en mängd andra frågor lösas. Sedan är man redo att ta emot barnen.

En projektgrupp har tillsatts att bereda daghemsverksamheten. Gruppen består av Gösta Norman, Jan-Christer Andersson, Kenneth Amstéus, Göran Hellberg och Bengt Johansson.

– Det måste väl vara glädjande att på det här sättet kunna hjälpa personalen med ibland svåra barnpassningsproblem, Göran Hellberg, personalchef.

– Självklart och vi skall dessutom se till att avgiften blir "attraktiv". Med det menar jag, att avgiften förhoppningsvis blir lägre än för den vanliga kommunala barnomsorgen, eller i vart fall aldrig dyrare. Men vi har ännu inte kunnat ta ställning i den frågan. Vi har inte heller slutgiltigt bestämt hur urvalsprocessen och kösystemet till daghemmet skall fungera. Till det återkommer vi.

– Dessutom, säger Göran, ger ett eget daghem för anständas barn god PR för Telub och det kanske dessutom underlättar vårt rekryteringsarbete. □

Nya inom Telub

Johan Nordgren, TT, började som systemingenjör den 1 januari på Telub Teleanläggningar i Arboga. Johan kommer närmast från en anställning på Banverket, Örebro.

Magnus Lindegren, LLSM, började sin tillsvidare tjänst som dataingenjör, den 1 januari på division Ledningssystem i Göteborg.

Magnus har gjort sitt examensarbete på Telub och därefter varit projektanställd hos oss.

Magnus Kallin, LSU, är sedan den 18 januari anställd som programmerare, på division Ledningssystem i Solna. Magnus kommer närmast från Försvarets materielverk.

Tjänsteförändringar

Tommy Blomgren från KSTA till KAFB, Solna

Till salu!

Personalexpeditionen kan förmedla en kontakt med en säljare av hus och tomter i Växjö.

Objekten är:

Tomter i Öjaby och Högstorp

Hus på Hovshaga:

Enplansvilla, 133 kvadratmeter, 6 rum och kök

Enplansvilla, 122 kvadratmeter, 5 rum och kök.

För mer information, kontakta personal-expeditionen, ankn 338.

Månadens gäst

Telubarna i Växjö uppmuntras även i år att komma regelbundet och ofta till personalrestaurangen i Växjö. Uppmuntran består inte enbart av oftast god mat utan även med ett litet pris om man under en månad ätit där mer än 12 gånger.

December månads vinnare blev Åke Olausson och januari månads blev Fredrik Johansson. De båda gratuleras!

Konst

Februari månads vinnare i Konstklubbens i Växjö månadslotteri blev Bror Gustafson, Telub Inforum. Grattis!

Slutat

Stig Valdemarsson/SLUV
Svante Österberg/LIVD
Jan Svensson/LYMT

Aktuella interna kurser

Kurs:	Datum:	Ort:	Sista anm.dag:
Grundläggande ekonomi	Våren -93	Växjö	5/3
Kurs för ordersammanhållande	16/3	Arboga	26/2
	17/3	Stockholm	26/2
	18/3	Östersund	26/2
	25/3	Växjö	26/2
Underhållsteknisk grundkurs	31/3-1/4	Arboga	26/2
	21-22/4	Växjö	19/3
	12-13/5	Östersund	8/4
Teknisk handläggarkurs	4-6/5	Växjö	2/4
Tillämpningskurs för utvecklingshandbok f programvara	20-21/4	Meddelas senare	19/3
TAU (Tekn Adm Underhållsstöd)	26-30/4	Växjö	26/3
Arbetsrätt för chefer	3/5	Växjö	2/4
	5/5	Arboga	2/4
	6/5	Östersund	2/4
Arbetsmiljö grundkurs	4/5	Växjö	2/4
	6/5	Arboga	2/4
	7/5	Östersund	2/4
Positiv påverkan	19-23/4	Internat	19/3
Konsultutbildning, steg 1, konsultrollen	11-13/5	Internat	8/4
Att genomföra utredningar	30-31/3	Växjö	26/2
Effektivare internmöten	23-24/3	Växjö	26/2
Störsäkra kretskort och system	6/4	Växjö	5/3
Introduktion till ADB, orienterande användarkurs	v 11, 18	Växjö	3 v före
Persondatorn, orienterande användarkurs	v 11, 18	Växjö	3 v före
All-in-1 orienterande användarkurs	v 11, 18	Växjö	3 v före
Windows på pc, orienterande användarkurs (grafisk PC-miljö)	v 11, 18	Växjö	3 v före
Ordbehandling WordPerfect (teckenmiljö)	v 11, 18	Växjö	3 v före
Ordbehandling MS Word for windows (grafisk PC-miljö)	v 11, 18	Växjö	3 v före
Dokumentproduktion baserad på Telub standardformulär	v 11, 18	Växjö	3 v före
Kalkylprogram MS Excel for windows	v 11, 18	Växjö	3 v före
On target - PC-baserat projektledarstöd	11-12/5	Växjö	8/4

Ytterligare upplysningar lämnas av utbildningsavdelningen, som också tar emot din anmälan.

Tack

Ett hjärtligt tack till arbetskamrater, företag och fackförening för blommor och presenter i samband med min födelsedag.

Hans Månsson, Arboga

Ett hjärtligt tack till arbetskamrater och företag för all uppvaktning och presenter på min högtidsdag. Det blev ballongflygning till sommaren.

Christer Lannestam

Inblicken

Telub AB
351 80 Växjö
Internadress:
MR/Björlin

Redaktör och ansvarig utgivare: Anita Björlin, Växjö, tel. 0470-422 15, telefax 0470-289 51
Kontaktpersoner: Jan-Olof Björklund, Arboga, tel. 0589-815 06, Hans Brännström, Östersund, tel. 063-156 154, Stig Hedlund, Solna, tel. 08-705 50 70, Gunnar Thorngren, Vidsel, tel. 0929-370 00, Annika Hellspång, Bromma, tel. 08-704 00 00.
Tryckeri: Halls Offset AB, Växjö. Upplaga: 1900.
Om inget annat anges svarar redaktören för text och foto.

Familjedag med ärtsoppa i Östersund

Succé formidabel! Det kan man gott säga om den familjedag som arrangerades hos Telub i Östersund sista lördagen i januari.

– Ja, visst blev det en succé. Och en stor del av äran tillfaller dem som jobbat så hårt med att bygga upp stationerna på verkstaden och dessutom ställde upp och visade besökarna vad vi arbetar med till vardags.

Den som säger det är Håkan Östergren och en av initiativtagarna till familjedagen.

100 barn och 150 vuxna, alla anhöriga till Telubanställda, vandrade runt bland de stationer som byggts upp på verkstaden. Där kunde de se ett urval av de tjänster som är vardagsmat för de anställda, men som kan vara lite "grekiska" för den oinvigde: Elprovning, CAD-ritning, hur ett uttrullningshinder fungerar, våderinformation, geodesimätning, produktion av bilder med och utan dator samt mycket annat.

Att barnen fick fiska godispåsar i en fiskdamm och fick ballonger, att de barn som ville fick rida på ponny, att alla fick ärtsoppa med smörgås samt att alla tyckte

att det var en mycket lyckad dag gjorde inte saken sämre.

För barnen var det populäraste inslaget en bilbana där de kunde leka racerförare. De vuxnas smultronställe var Inforums station där det producerades inplastade bagagetaggar för glatta livet.

Inforum, ja. Där visade Lasse Munkeby hur man gör datoriserade bilder och Einar Zetterström hur man gör bilder för hand, eller air-brush-bilder som det heter på fackspråk, en av många lyckade stationer på familjedagen i Östersund.

Text och foto: Hans Brännström

Pappa Bo och mamma Annelie Lundow-Magnusson låter sig ärtso-
pan väl smaka. Robin
och Rickard föredrar
innehållet i godispåsar-
na.